

INTEGRATING SCIENCE, THOUGHT, AND TECHNOLOGY: TOWARD AN ARTIFICIAL INTELLIGENT ENVIRONMENT

17/11/2025

INTERNET TILI VA RAQAMLI KOMMUNIKATSIYADA YANGI JANR SHAKLLARINING LINGVOPRAGMATIK XUSUSIYATLARI

Qiyomidinova Nilufar

O'zbekiston Davlat Jahon Tillari Universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya: Maqolada internet tili va raqamli kommunikatsiya muhitida shakllanayotgan yangi janrlarning lingvopragmatik xususiyatlari tahlil qilinadi. O'zbek tilidagi Telegram, X (Twitter) va Instagram platformalaridan 2024-yil davomida olingan 200 ta post va kommentlar asosida olib borilgan tadqiqot internet matnlarida qisqartma, emoji, hashtag va multimodal elementlarning janr tuzilmasini yangilayotganini ko'rsatdi. Dialogiklik, spontanlik va kontekstual qisqartmalilik raqamli muloqotning asosiy pragmatik belgilari sifatida qayd etildi.

Kalit so'zlar: internet tili, raqamli kommunikatsiya, yangi janrlar, lingvopragmatika, o'zbek tili

1. Kirish

Internet tili hozirgi tilshunoslikning mustaqil yo'nalishiga aylangan bo'lib, emoji, hashtag, qisqartma, mem, gif kabi ifoda vositalari orqali yangi diskursiv birliklar — post, komment, story va tweetlarni shakllantiradi (Crystal, 2019). Internet tili gibrid xususiyatga ega bo'lib, yozma-og'zaki va vizual elementlarni birlashtiradi. O'zbek segmentida inglizcha va ruscha kod-aralash so'zlar, emoji va hashtaglar faol ishlatilishi lingvopragmatik jarayonlarni murakkablashtiradi.

Tadqiqot maqsadi: O'zbek internet tilida post, tweet va kommentlarning tuzilishi hamda lingvopragmatik belgilari aniqlash.

Vazifalar:

1. yangi janrlarni tasniflash;
2. lingvopragmatik xususiyatlarni tahlil qilish;
3. hissiy va interaktiv elementlar rolini o'rganish.

2. Nazariy asoslar

Internet tili raqamli kommunikatsiya tilining sotsiopragmatik ko'rinishi sifatida talqin etiladi (Crystal, 2019). Androutsopoulos (2020) uni "ko'p kodli muloqot" sifatida izohlaydi. Mazkur

janrlar matnli-vizual birlik, minimalizm, tezkorlik, dialogiklik va intertekstual bog'lanish kabi xususiyatlarga ega (hashtag, mem, havola va b.).

3. Tadqiqot materiali va metodologiyasi

Material: 2024-yil mart–dekabr oralig'ida Telegram, X va Instagramdan 200 ta matn (70 post, 80 komment, 50 tweet).

Metod: Lingvopragmatik kodlash:

- **Struktur:** kirish, asosiy ma'lumot, yakun (reaksiya chaqiruvchi qism).
- **Leksik:** qisqartmalar ("btw", "lol"), inglizcha so'zlar, emoji.
- **Pragmatik:** murojaat, hissiy baho, sarkazm, taglash.

O'zbek internet janrlari interaktivlikka asoslangan bo'lib, foydalanuvchi ishtirokini oshiradi va dialogik modelni mustahkamlaydi.

Androutsopoulos (2020) va Crystal (2019) ta'riflagan global internet tilidagi multimodal tendensiyalar o'zbek segmentida ham kuzatiladi, ammo ular mahalliy til unsurlari bilan boyigan.

Kelajak istiqbollari: yoshlar, siyosiy va madaniy segmentlarda internet tilining rivojlanishi; ta'limda raqamli matnlardan foydalanish; internet tili bo'yicha korpus yaratish.

Tadqiqot internet tili yangi janrlarni shakllantirayotganini, emoji, hashtag va qisqartmalar matnning asosiy elementiga aylanganini ko'rsatdi. Lingvopragmatik tahlil ushbu birliklarning hissiy, ijtimoiy va informativ vazifalarini ochib berdi. Kelajakda o'zbek internet diskursini segmentlar kesimida solishtirma o'rganish tavsiya etiladi.

Adabiyotlar:

1. Androutsopoulos, J. (2020). *Medienlinguistik: Sprache in digitalen Zeitalter*. de Gruyter.
2. Crystal, D. (2019). *Internet linguistics: A student guide*. Routledge.
3. Tagliamonte, S., & Denis, D. (2019). *The language of social media*. Cambridge Univ. Press.
4. Herring, S. C., & Androutsopoulos, J. (2015). *Computer-mediated discourse 2.0*. Routledge.